

Վլադիմիր Հարությունյան

ՀՀ ԳԱՆ ՏԻ ՏՆՕՐԵՆԻ ԽՈՍՔԸ

Հարգելի՛ գործընկերներ:

Գաղտնիք չէ, որ ժամանակակից աշխարհում տնտեսության մեջ առավել կարևոր գործոններ են դառնում մարդկանց հոգեբանությունը և տրամադրությունը: Զուր չէ «գերմանական հրաշքի» հեղինակ համարվող Լյուդվիգ Էրհարդը մի առիթով նկատել, թե տնտեսությունը 50%-ով հոգեբանություն է: Կամ, հիշենք, որ երկրորդ աշխարհամարտի ավարտին Ճապոնիայի կործանված տնտեսությունը ինչպես վերածնվեց. այդ «ճապոնական հրաշքը» տեղի ունեցավ շնորհիվ հենց ճապոնացիների մտածելակերպի առանձնահատկությունների: Ահավասիկ, մենք այսօր կանգնած ենք հայ մարդու մտածելակերպը արմատապես փոխելու գերխնդրի առջև: Չէ՞ որ սակավահող Հայաստանի հողերի զգալի մասը չի մշակվում, չի նվազում աղքատության մակարդակը, իսկ երբեմն իր խնդիրների լուծման նպատակով, հայ մարդը, ցավոք, բռնում է արտագաղթի ճամփան: Մտածելակերպ փոխելով՝ մեր ժողովրդի միջից պետք է հանել գաղթականի հոգեբանությունը:

Մենք պետք է դասեր քաղենք նաև պատմությունից: Բոլորիդ քաջ հայտնի է ռադիո և հեռուստահաղորդավար, ծագումով հրեա Յուրի Լևիտանի անուրանալի վաստակը Հայրենական Մեծ Պատերազմի հաղթանակի գործում. նա կարողացավ իր հզոր ձայնով, ձայնի մոգական տեմբրով ու հիպնոսի շնորհիվ խորապես ազդել խորհրդային ժողովրդի մտածելակերպի վրա և ոգեկոչել դեպի հաղթանակ: Ի դեպ, նա Մոսկվայից ընդամենը 2 հաղորդում է ունեցել, առաջինը, երբ սկսվել է պատերազմը, և երկրորդը, երբ Գերմանիան կապիտուլյացիայի է ենթարկվել, իսկ մնացած հաղորդումները նա կատարել է Սովետական Միության տարբեր վայրերից, քանի որ Հիտլերի հետախույզները նրան ոչնչացնելու ցուցում ունեին: Ասածիս նպատակն այն է, որ հայ ժողովրդի մտածելակերպը փոխելու համար անհրաժեշտ է օգտվել նաև նման հնարավորություններ ունեցող մարդկանց ծառայություններից: Դրանում պետք է ներգրավել նաև գրականագետների, լեզվաբանների ու գրողների ստեղծագործական ողջ ներուժը: Այլ կերպ ասած՝ այս գործում պետք է ներգրավվի հայ ժողովրդի մտավոր սերունդն ամբողջությամբ, բոլոր նրանք, ում համար թանկ են հայոց պետականությունը և հայ ժողովրդի ճակատագիրը: 21-րդ դարում սա՛ է հայ ժողովրդի ամենամեծ մարտահրավերը:

Մենք պարտավոր ենք այս փորձությունն էլ հաղթահարել:

Ժողովրդական խոսք կա. «Հացը տուր հացթուփսին, մի բան էլ ավելի տուր»: Ստեղծված իրավիճակում մենք բոլորս, յուրաքանչյուրս մեր գործով և հնարավորությամբ պետք է բազմապատկենք սեփական ջանքերը հայոց պետականության ամրապնդման և բարգավաճման ուղղությամբ: Չմտածված, անհեռանկարային քայլեր կատարելու իրավունք այլևս չունենք, քանզի յուրաքանչյուր սխալ քայլ թանկ է նստում հասարակական կյանքի յուրաքանչյուր ոլորտի վրա՝ սկսած կենցաղային հարցերից մինչև պետական սահմանի պաշտպանություն:

Սա է այսօրվա գիտաժողովի առաքելության փիլիսոփայությունը՝ մեկտեղել հայ տնտեսագիտական միտքը՝ Հայաստանում մակրոտնտեսության մակարդակով «տնտեսական հրաշքի» իրականացման գործում: Միկրոմակարդակում մենք արդեն քաղում ենք թավշյա հեղափոխության պտուղները. դրանց մասին Գյումրի, Վանաձոր և Էջմիածին քաղաքների օրինակով կզեկուցեն քաղաքապետները:

Կարծում եմ, որ գիտաժողովի նյութերը պետք է լինեն հնարավորինս գիտահանրամատչելի՝ համահունչ շարքային քաղաքացիների հոգուն ու մտքին և դառնան նրանց սեփականությունը բոլոր իմաստուն խոսքերի պես, ինչպես, օրինակ, Հրանտ Մաթևոսյանի «սերմացու գողացող մկները», «թուխս գողացող աղվեսը» արտահայտությունները: Այս համատեքստում ցանկանում եմ բարձրաձայնել, որ հայ ժողովուրդը Հովհաննես Թումանյանին, Ավետիք Իսահակյանին ավելի լավ է ճանաչում, քան շատ և շատ ուրիշ գրողների ու գիտնականների, և դա լոկ այն պատճառով, որ նրանք գրել են գիտահանրամատչելի լեզվով, ինչը դժվար է, բայց մնայուն: Եվ եթե մենք՝ տնտեսագետներս, հետևենք նրանց օրինակին, ապա այդ դեպքում մեր գործը լավ արած կլինենք և տնտեսագիտությունը կբարձրացնենք «արվեստի մակարդակի», այն է՝ կատարելության:

Հարգելի՛ գործընկերներ:

ՀՀ ԳԱԱ ՏԻ-ը ինքնանպատակ գիտական գործունեություն չի ծավալել ու չի ծավալում: Վերջին տարիներին ինստիտուտը բազային հետազոտական թեմաների ընտրությունը կատարելիս հիմք է ընդունել կառավարության գործունեության ծրագրերի ելակետային դրույթները, որի արդյունքում 2019 թ. նոյեմբերի գիտաժողովում կիրառական առաջարկություններ են արվել «ԱԱՀ-ի մասին», «Շահութահարկի մասին», «Ակցիզային հարկի մասին», «Գույքահարկի մասին» ՀՀ օրենքների առանձին դրույթներ ուժը կորցրած ճանաչելու, փոփոխություններ, որոնց շնորհիվ անշուշտ կավելանան նաև հարկային մուտքերը:

«Հայաստանի Հանրապետության գիտությունների ազգային ակադեմիայի մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի համաձայն՝ ակադեմիան գիտական գործունեության գծով ՀՀ կառավարության պաշտոնական խորհրդատուն է, որի առաջարկները քննարկում են ՀՀ կառավարությունը և պետական կառավարման համապատասխան մարմինները, ինչին էլ նպատակաուղղված է եղել ՀՀ ԳԱԱ ՏԻ նախորդ 15 տարիների գիտական գործունեությունը: Ասվածի խոսուն վկայությունն է այն, որ ինստիտուտի հետազոտական աշխատանքներից բխող շուրջ 5 տասնյակ կիրառական առաջարկություններ, որոնք վերաբերում են տարբեր բնագավառների ու ոլորտների, ամեն տարի ներկայացվել են ՀՀ կառավարությանը: Ընդ որում, այդ առաջարկություններից երկուսը Տիգրան Սարգսյանի կառավարությունը բարձրացրել է օրենսդրական մակարդակի, որի արդյունքում 2009թ. հունվարի 1-ից ուժը կորցրած են ճանաչվել «Պարզեցված հարկի մասին» ՀՀ օրենքը և «Հաստատագրված վճարների մասին» ՀՀ օրենքի առանձին դրույթներ: Կիրառական որոշ առաջարկություններ իրենց արտացոլումն են ստացել կառավարության ռազմավարական փաստաթղթերում և որոշումներում: Սակայն կան նաև բավականին կիրառական առաջարկություններ, որոնք թեպետ հաշվի չեն առնվել, բայց չեն կորցրել իրենց արդիականությունը

և օգտակար կարող են լինել հեղափոխական կառավարությանը ռազմավարական խնդիրները լուծելիս:

Տնտեսագիտության ինստիտուտի նպատակամետ հետազոտության վառ օրինակ է նաև սույն գիտաժողովը, որն ամփոփում է 20-րդ դարում «տնտեսական հրաշքներ» իրականացրած եվրոպական, ասիական, խաղաղօվկիանոսյան և այլ տարածաշրջանների ավելի քան երկու տասնյակ պետությունների առաջավոր փորձը, որն ընթերցողին հնարավորություն է տալիս առանց տարբեր՝ էլեկտրոնային կամ տպագիր աղբյուրների դիմելու, տեղեկություն ստանալ վերջին 70 տարիներին տարբեր երկրներում իրականացված և այդ երկրների տնտեսական կյանքի վրա էական ազդեցություն թողած արմատական բարեփոխումների պատճառների, ընթացքի և արդյունքների մասին: Դրանցում կիրառված հիմնուղիներն ու գործիքակազմերը օգտակար և ուսանելի կարող են լինել նաև Հայաստանի գործադիր և օրենսդիր իշխանություններին՝ իրենց ծանր, ստեղծագործ, հեղափոխական փոփոխություններին միտված գործունեության մեջ: Այդ հետազոտությունների արդյունքում արվել են կիրառական առաջարկություններ, որոնք հնարավոր գործնական կիրառում կարող են ունենալ ՀՀ տնտեսության տարբեր ոլորտներում. դրանք ժողովածուում ներկայացված են գիտահանրամատչելի լեզվով՝ հասկանալի ոչ միայն տնտեսական քաղաքականություն իրականացնող պատասխանատուների, այլև շարքային քաղաքացիների համար:

Մի հարցի մասին ևս ցանկանում եմ իրազեկել Ձեզ և շնորհակալություն հայտնել հանրապետության վարչապետին և կառավարության այն անդամներին, ովքեր 2019 թ. մայիսի 21-ին մասնակցեցին «Տնտեսական հեղափոխության հիմնարար ուղենիշերը Հայաստանի Հանրապետությունում» խորագրով Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայում ինստիտուտի կազմակերպած գիտաժողովին և իրենց ներկայությամբ շահադրդեցին տնտեսագիտության ինստիտուտին կյանքի կոչելու այսպիսի խորագրով գիտաժողով կազմակերպելու գաղափարը:

Հարգելի՛ գործընկերներ, ուզում եմ Ձեզ տեղեկացնել, որ գիտաժողովի նյութերին Լոնդոնի միջազգային հեղինակավոր փորձագիտական խորհուրդը տվել է բարձր գնահատական, իսկ հոդվածները ճանաչվել են Scopus-ի պահանջներին բավարարված: Սա բացառիկ իրադարձություն է Հայաստանի տնտեսագիտության ողջ պատմության ընթացքում:

Հույս եմ հայտնում, որ 2019 թ. նոյեմբերի գիտաժողովի արդիական կիրառական առաջարկությունները այսօրվա գիտաժողովի առաջարկությունների հետ մեկտեղ առաջիկայում կդառնան քննարկման առարկա հանրապետության գործադիր և օրենսդիր մարմիններում: Այդ նպատակով գիտաժողովից հետո մասնակիցները փոստային առաքմամբ կստանան՝

1. Գիտաժողովի հոդվածների ժողովածուն, որը ներառում է նաև գիտաժողովի նյութերի էլեկտրոնային տարբերակը,

2. Գիտաժողովի զեկուցումների և ելույթների համառոտագրված տեքստերը, ինչպես նաև էլեկտրոնային տարբերակը: